

ZAJÍMAVOSTI

Pilatus

Dvoutisícová zubatá skála nad Luzernem, spolu s dřevěným Kapličkovým mostem dole ve městě jsou nejoblíbenějším motivem fotografů a tipem na celodenní výlet. Z vrcholku hory bývá za příznivého počasí nenapodobitelný panoramatický výhled na desítky alpských čtyřtisícovek plus malebný Luzern s blankytným jezerem v údolí. Odtud rádi startují paraglidisté. Nahoru se dá dostat buď zhruba za 5 hodin po svých, anebo pohodlněji a rychleji lanovkou (od stanice trolejbusu z městské čtvrti Kriens) či nejstrmější zubačkou světa se sklonem až 48 % (z nádražníka či přístaviště parníků v Alpnachstadu, kam dojedete z Luzernu). Nahoře na Pilatusu jsou dva hotely. Ten starší a levnější (asi 1200 korun za noc) je spíš horskou ubytovnou s koupelnami na chodbě, přesto v něm před 150 lety nocovala

i britská panovnice. Ten novější (2000 korun za noc) je jakousi moderní rotundou ze skla a oceli.

Dopravní muzeum

Švýcarské muzeum dopravy a komunikace v Luzernu (Verkehrshaus) totálně pohltí malé i velké. V muzeu vás například posadí do hornického vozíku a při projíždce podzemím zažijete dokonce i „zával“. Mají tu trenažér pro strojvůdce rychlovlaků či řidiče tramvají. Nabízejí též expozice automobilové, letecké, kosmické i paroplavební. Nechybí ani televizní či rozhlasové studio. K muzeu se dostanete za 10 minut trolejbusem z nádraží či za půl hodiny pěšky kolem jezera.

FOTO: STS

→ hle areál je obsypán jízdními koly a mopedy, jež tu lidé odložili ráno cestou do práce.

Z nádražního přístaviště vyjíždí i Expres Viléma Tella. Píšťala nablýskaného kolesového parníku se rozléhá po celém nábreží a volá poslední opozdilce. Na lodi už voní dílo palubních kuchařů. Strmé, sytě zelené svahy nad hladinou modrou tak, jako by byla obarvená, zvolna přecházejí v šedé surové skály a za nimi se za jasného počasí tyčí věčně zasněžené alpské vrcholky. Ale ani v zamračeném dni neztrácí tenhle kraj své osobité kouzlo: oblaka se obvykle líně převálují hluboko v údolí a dávají té scénérii poněkud mystický nádech. A mezi tím vším korzují rozvláčným krokem krávy a zvoní do dále. Plavba trvá přes 3 hodiny, přesto není kdy se nudit. Parník se zručně proplétá zátočinami jezera Vierwaldstätter a krátce před cílem propluje do sousedního jezera Urnersee. Právě zde po pravé straně při plavbě z Luzernu leží památná louka Rütli, kde bylo podepsáno roku 1291 spříseženstvo.

Na levém břehu krátce nato spatříte Tellovu kapli, místo, kde podle pověsti využil náhlé bouře a unikl z lodního zajetí. Tam byl uvržen pro pokus zabít „tyrana“ čili rakouského správce kraje Gesslera, jemuž se veřejně vzepřel. Odmítl platit a coby proslulý lučištník

dostal šanci vykoupit se, sestřelil-li jablko z hlavy vlastního syna. Uspěl, ale druhý šíp měl schovaný pro Gesslera. Ten se rozzlobil a zabil Tella. Ale jakmile se Tell ztratil z lodi, Gesslera dostihl a zabil. Tolik legenda.

Nádraží – přesedat!

Ale to už se loď blíží k přístavišti Flüelen, kde pasažéři houfně přesedají na vlak. A ne ledajaký. Na nástupišti jsou přistaveny futuristické klimatizované vagóny 1. třídy s obřími panoramatickými okny, jež zasahují až do střechy. To aby bylo ze sedadel i v úzkých soutěskách pohodlně vidět až nahoru na vrcholky Alp.

Tady začíná druhá, neméně poutavá část výletu. Cesta legendární Gotthardskou železnicí. Ta spojuje severní a jižní část země už od roku 1882 díky tunelu nahoře v horách, k němuž vede obdivuhodný systém točitých ramp a krátkých tunelů. Dálniční tunel, jehož vysoké přístupové viadukty vlak křížuje po projetí tunelu u jižního portálu, byl otevřen až o 100 let později! Až do té doby zdolávaly vozy Gotthardský průmysk vysokohorskou silnicí. Ale zpět na koleje. Stavitelé byli už v 19. století natolik prozíraví, že dráhu vybudovali dvojkolejnou a dosud po ní jezdí mezinárodní rychlíky z Curychu do Milána. Cesta

jim trvá asi 4 hodiny, jen naklápěcí expresy Cisalpino (jezdí tu už léta a je to takřka stejný model jako „revoluční“ české Pendolino) vyrovnávají v zatáčkách odstředivé síly a mohou tudy jezdit o něco rychleji. Z panoramatických vozů turistického vlaku lze hlavně na jižní straně Gotthardské železnice sledovat ohromující výškové poměry trasy. Dobře jsou tu místy vidět až tři patra trati nad sebou. Citlivějším jedincům může z nečekaně rychlého sestupu dokonce praskat v uších skoro jako v letadle!

Jak se údolí rozšiřuje, vlak se blíží k městu Bellinzona, půvabnému místu italského ducha, zapsanému v seznamu UNESCO, které se pyšní třemi středověkými hrady: Castelgrande, Montebello a Sasso Corbaro. Krátce za Bellinzonou už se trať rozdvíjí: doleva směrem k Luganu a případně dál do Milána, napravo k Locarnu. Obě centra patří k těm nejkouzelnějším ve Švýcarsku, Lugano na břehu stejnojmenného jezera stejně jako Locarno u jezera Maggiore. Ale leccos mají společného: ospalou, takřka středomořskou atmosféru a hlavně vsudypřítomné palmy. To je pár desítek minut po exkurzi pod alpské ledovce asi největší překvapení. ●

ZDENĚK JANKOVSKÝ